

POSTANOWIENIE

Dnia 23 listopada 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Dziergawka

w sprawie S. S.

skazanego za czyn z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw.

z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

w dniu 23 listopada 2023 r.,

kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 22 lutego 2023 r., sygn. akt IX Ka 1097/22,

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w Kielcach

z dnia 14 lutego 2022 r., sygn. akt IX K 1635/20,

postanowił:

- 1. oddalić kasację jako oczywiście bezzasadną;**
- 2. zwolnić skazanego od ponoszenia kosztów sądowych postępowania kasacyjnego, obciążając nimi Skarb Państwa.**

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Kielcach wyrokiem z dnia 14 lutego 2022 roku, sygn. akt IX K 1635/20:

- I. oskarżonych S. S., Ł. D. i P. S. uznał za winnych popełnienia czynu zarzucanego im w akcie oskarżenia, polegającego na tym że w dniu

10 września 2020 r. w K., działając wspólnie i w porozumieniu dokonali zaboru w celu przywłaszczenia torby o nieustalonej wartości koloru czarnego wraz z zawartością - odzieży - spodni, golfu, swetra, kosmetyczki i przedmiotów codziennego użytku o nieustalonej wartości, a nadto dokonali zaboru w celu przywłaszczenia dokumentu stwierdzającego tożsamość czyli dowodu osobistego G. P., pieniędzy w kwocie nie mniejszej niż 100 złotych, telefonu komórkowego marki S. wraz z kartą sim o numerze [...] o wartości 50 złotych oraz usunęli dokument, którym nie mają prawa wyłącznie rozporządzać w postaci prawa jazdy na dane G. P., po uprzednim użyciu przemocy przez Ł.D. wobec G. P. poprzez zadanie mu uderzenia łokciem w twarz oraz uderzenia ręką w twarz w wyniku czego ww. pokrzywdzony doznał sińca z obrzękiem na twarzy, a powyższe obrażenia spowodowały u ww. naruszenie czynności narządów ciała na okres poniżej dni siedmiu, powodując tym straty w łącznej kwocie nie mniejszej niż 150 złotych na szkodę ww. pokrzywdzonego, przy czym **S. S.** dopuścił się zarzuconego mu czynu w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 22 czerwca 2017 r. w sprawie [...]

za umyślne przestępstwo podobne z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. skazującym go na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 29 stycznia 2018 r. do 27 lipca 2019 r., **Ł. D.** dopuścił się zarzuconego mu czynu w ciągu 5 lat po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej za umyślne przestępstwo podobne w wymiarze 2 lat i 7 miesięcy pozbawienia wolności wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w K. z dnia 17 września 2012 r. [...]1 za przestępstwo z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § k.k., wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 26 września 2012 r., [...]2 za przestępstwo z art. 284 § 2 k.k., wyrokiem Sądu Rejonowego w K. z dnia 29 czerwca 2012 r., [...]3 za przestępstwo z art. 157 § 2 k.k., art. 278 § 1 k.k. i art. 190 § 1 k.k. którą to karę odbywał w okresie od 5 listopada 2013 r. do 28 maja 2016r. a **P. S.** dopuścił się zarzucanego mu czynu w ciągu 5 lat

po odbyciu co najmniej 6 miesięcy kary pozbawienia wolności orzeczonej wyrokiem łącznym Sądu Rejonowego w K. z dnia 21 grudnia 2016 r. w sprawie [...]4, w skład której wchodziły skazania wyrokami Sądu Rejonowego w K. w sprawie [...]5 [...]6 i [...]7 skazującego go za umyślne przestępstwa podobne z art. 280 § 1 k.k. i art. 278 § 1 k.k. na karę pozbawienia wolności, którą odbywał w okresie od 9 listopada 2016 r. do 3 czerwca 2019 r., stanowiących przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 157 § 2 k.k. w zw. z art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 64 § 1 k.k. i na podstawie art. 11 § 3 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. w zw. z art. 33 § 1, 2 i 3 k.k. wymierzył oskarżonemu S. S. i P. S. kary po 3 (trzy) lata i 6 (sześć) miesięcy pozbawienia wolności oraz kary grzywny po 50 (pięćdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych, zaś oskarżonemu Ł. D. karę 4 (czterech) lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny 70 (siedemdziesiąt) stawek dziennych, ustalając wysokość stawki dziennej na kwotę 20 (dwadzieścia) złotych,

- II. na podstawie art. 63 § 1 k.k. na poczet orzeczonej w punkcie I kary pozbawienia wolności zaliczył oskarżonemu okres tymczasowego aresztowania: S. S. od dnia 10.09.2020 r. godz. 3.30 do dnia 17.02.2021 r. godz. 12.10, P. S. od dnia 10.09.2020 r. godz. 4.00 do dnia 17.02.2021 r. godz. 12.10,
- III. zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońców z urzędu adw. M. R. i adw. I. S. kwoty po 929,88 (dziewięćset dwadzieścia dziewięć 88/100) złotych tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną oskarżonemu Ł. D. i P. S. z urzędu, oraz na rzecz adw. M. P. kwoty 885,60 (osiemset osiemdziesiąt pięć 60/100) złotych tytułem pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu S. S. w postępowaniu przygotowawczym;
- IV. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego S. S. kwotę 1969,10 (tysiąc dziewięćset sześćdziesiąt dziewięć 10/100) złotych tytułem kosztów sądowych w tym kwotę 600 (sześćset) złotych opłaty,

zaś od oskarżonych Ł. D. i P. S. kwoty po 1000 (tysiąc) złotych tytułem części kosztów sądowych, zaś na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. zwolnił oskarżonych Ł. D. i P. S. od obowiązku uiszczenia pozostałej części kosztów sądowych, którymi obciążył Skarb Państwa.

Apelacje od powyższego wyroku wnieśli oskarżony S. S. oraz jego obrońca.

Sąd Okręgowy w Kielcach wyrokiem z dnia 22 lutego 2023 roku, sygn. akt IX Ka 1097/22 po rozpoznaniu wniesionych apelacji zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Kasację od wyroku Sądu Okręgowego wniósł obrońca skazanego, który zaskarżonemu wyrokowi zarzucił rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów:

- prawa materialnego, tj. art. 283 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k., poprzez jego niezastosowanie i przypisanie oskarżonemu S. S. bezzasadne błędnej kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego jedynie w oparciu o art. 280 § 1 k.k.,
- prawa procesowego, a to art. 399 k.p.k. poprzez zaakceptowanie przez Sąd błędnej kwalifikacji prawnej

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Kielcach do ponownego rozpoznania.

W odpowiedzi na kasację obrońcy skazanego prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego jest oczywiście bezzasadna, co uprawniało do jej oddalenia na posiedzeniu w trybie art. 535 § 3 k.p.k.

W pierwszej kolejności wskazać należy, że zgodnie z treścią art. 519 k.p.k. kasacja strony jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia skierowanym przeciwko prawomocnemu orzeczeniu wydanemu przez sąd odwoławczy na skutek rozpoznania przez ten sąd zwykłego środka odwoławczego. Z utrwalonego w tym zakresie orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika jednoznacznie, że celem postępowania kasacyjnego jest wyeliminowanie z obrotu prawnego orzeczeń dotkniętych poważnymi wadami w postaci bezwzględnych przyczyn odwoławczych lub innych naruszeń prawa, ale o charakterze rażącym, a jednocześnie takich, które miały istotny wpływ na treść zapadłego orzeczenia. Wniesienie zatem skutecznej

kasacji jest ze wskazanych wyżej powodów istotnie ograniczone. Postępowanie kasacyjne nie może bowiem służyć temu, aby doszło do ponowienia zwykłej kontroli odwoławczej. W toku takiego postępowania z założenia nie dokonuje się zatem kontroli poprawności oceny poszczególnych dowodów, nie weryfikuje zasadności i trafności dokonanych ustaleń faktycznych oraz nie bada się współmierności orzeczonej kary (zob. postanowienie SN z 21 września 2017 roku, IV KK 276/17, postanowienie SN z 10 lipca 2019 roku, II KK 210/19). Takie unormowanie powoduje, że podstawy kasacji nie może stanowić zarzut błędu w ustaleniach faktycznych, i to zarówno, gdy jest on podniesiony wprost, jak i wówczas, gdy dla ominięcia owego ustawowego ograniczenia, przyjmuje postać zarzutu obrazy prawa. Sąd Najwyższy przy rozpoznawaniu kasacji nie jest bowiem uprawniony do dokonywania ponownej oceny dowodów i w oparciu o jej rezultaty, do sprawdzania poprawności poczynionych w sprawie ustaleń faktycznych. Zadaniem Sądu Najwyższego w postępowaniu kasacyjnym jest jedynie skontrolowanie czy sądy orzekające, dokonując ustaleń faktycznych, nie dopuściły się rażącego naruszenia reguł procedowania, co mogłoby mieć istotny wpływ na ustalenia faktyczne, a w konsekwencji na treść wyroku.

Przedmiotem kasacji jest wyrok sądu odwoławczego kończący postępowanie, stąd zarzuty w niej podnoszone powinny dotyczyć tego orzeczenia. Można wyjątkowo w kasacji wytykać uchybienia wyrokowi sądu I instancji, ale wtedy warunkiem skuteczności takich zarzutów jest wykazanie, że te uchybienia przeniknęły do wyroku sądu odwoławczego, będącego przedmiotem zaskarżenia kasacji. Uczynić to należy poprzez wskazanie tych przepisów, które sąd odwoławczy naruszył dopuszczając do owego „przeniesienia” tego uchybienia do swojego orzeczenia, jak i poprzez stosowną argumentację. Bez wypełnienia tych warunków tego rodzaju zarzuty kasacji są traktowane jako odnoszące się do wyroku sądu I instancji i przez to nie mogą być uznane za procesowo skuteczne. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego przeniknięcie uchybienia pierwszoinstancyjnego do postępowania odwoławczego aktualizować się może dopiero w sytuacji, gdy sąd odwoławczy przeprowadzi nienależytą kontrolę instalacyjną i zaakceptuje orzeczenie sądu pierwszej instancji, pomimo że dotknięte

jest ono wadami, na które zwrócono uwagę w zwykłym środku odwoławczym (zob. postanowienie SN z 30 sierpnia 2022 r., I KK 236/22, LEX nr 3483535; postanowienie SN z 26 kwietnia 2023 r., II KK 56/23, LEX nr 3589171). W takim wypadku to na skarżącym ciąży obowiązek podniesienia i wykazania wadliwości procedowania przez sąd odwoławczy, w następstwie którego doszło do owego przeniknięcia uchybienia do orzeczenia drugoinstancyjnego, co mogłoby się wyrażać z nierzetelnym rozpoznaniem zarzutów środka odwoławczego, oraz wykazania, że uchybienie to mogło mieć wpływ, i to istotny, na treść zaskarżonego orzeczenia (zob. postanowienie SN z 14 kwietnia 2021 r., III KK 16/21, LEX nr 3220128).

W niniejszej sprawie, skarżący zarzucił w kasacji rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa materialnego w postaci art. 283 k.k. w zw. z art. 280 § 1 k.k. poprzez jego niezastosowanie i przypisanie oskarżonemu S. S. bezzasadnie błędnej kwalifikacji prawnej czynu zarzucanego jedynie w oparciu o treść art. 280 § 1 k.k.

Odnosząc się do tak przedstawionej argumentacji, wyjaśnić na wstępie trzeba, że o uznaniu czynu przestępnego za wypadek mniejszej wagi decyduje ocena jego społecznej szkodliwości, której stopień wyznaczają okoliczności podmiotowo-przedmiotowe, wymienione w art. 115 § 2 k.k. Kodeks karny nie zawiera definicji wypadku mniejszej wagi. Należy go jednak określić jako uprzywilejowaną postać czynu o znamionach przestępstwa typu podstawowego, charakteryzującą się przewagą łagodzących elementów przedmiotowo-podmiotowych (zob. wyrok SN z 9 października 1996 r., V KKN 79/96, OSNKW 1997/3–4, poz. 27; uchwała SN (7) z 15 lipca 1971 r., VI KZP 42/70, OSNKW 1971/11, poz. 163; uchwała SN z 22 grudnia 1978 r., VII KZP 23/77, OSNKW 1979/1–2, poz. 1). Za wypadek mniejszej wagi uznaje się więc te odmiany czynów typu podstawowego, w których stopień społecznej szkodliwości oraz wina sprawcy są znacznie niższe niż w przypadku typu podstawowego, a nie są jeszcze subminimalne, jak w razie znikomości tych znamion, zupełnie odejmującej czynowi charakter przestępczy. O przyjęciu wypadku mniejszej wagi decydują przedmiotowe i podmiotowe znamiona czynu, ze szczególnym uwzględnieniem

tych elementów, które są charakterystyczne dla danego rodzaju przestępstw (zob. wyrok SN z 9 października 1996 r., V KKN 79/96). Wśród znamion strony przedmiotowej istotne znaczenie mają w szczególności: rodzaj dobra, w które godzi przestępstwo; zachowanie się i sposób działania sprawcy; użyte środki; charakter i rozmiar szkody wyrządzonej lub grożącej dobru chronionemu prawem; czas, miejsce i inne okoliczności popełnienia czynu oraz odczucie szkody przez pokrzywdzonego.

Analiza wskazanych wyżej elementów należy niewątpliwie do sfery ustaleń faktycznych, a zatem sformułowanie zarzutu nieuznania konkretnego czynu za wypadek mniejszej wagi stanowi w istocie próbę zakwestionowania dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych, co przecież, jak wskazano powyżej, nie jest dopuszczalne w postępowaniu kasacyjnym, gdyż sprowadza się do konieczności przedstawienia zarzutu błędu w ustaleniach faktycznych. Tego rodzaju zarzut w rzeczywistości podnosi skarżący dwukrotnie, choć przedstawia go pod pozorem zarzutu obrazy prawa materialnego.

Podnieść nadto należy, że kwestia wypadku mniejszej wagi w ogóle nie była przedmiotem wniesionej w niniejszej sprawie apelacji obrońcy, co w konsekwencji nakazuje stwierdzić, że omawiane zarzuty kasacyjne skierowane zostały de facto przeciwko wyrokowi Sądu I instancji, skoro jednocześnie skarżący nie wskazuje na obrazę przepisu, który nakazywałby wyjść Sądowi odwoławczemu poza granice zaskarżenia. Wniesiona kasacja obarczona jest zatem wadą nierespektowania przepisu art. 519 k.p.k., w myśl którego przedmiotem zaskarżania w postępowaniu kasacyjnym winien być wyrok sądu odwoławczego. Treść przedmiotowej kasacji uznać należy w istocie za kontynuację apelacji, bowiem zawiera ona zarzuty, które skarżący winien podnieść w zwykłym środku odwoławczym, a więc wykazać, że przypisany oskarżonemu czyn z art. 280 § 1 k.k. powinien być uznany za wypadek mniejszej wagi. Jednocześnie trudno uznać za metodologicznie prawidłowe stawianie Sądowi odwoławczemu w nadzwyczajnym środku zaskarżenia zarzutu ewentualnego naruszenia przepisu art. 283 k.k., skoro zagadnienie to nie było uprzednio przedmiotem artykułowanych przez obrońcę zarzutów apelacyjnych. Zatem Sąd odwoławczy nie był zobowiązany do badania tych kwestii w związku z rozpoznawaniem apelacji. Niedopuszczalne jest bowiem formułowanie w kasacji

zarzutów odnoszących się do kwestii, które nie były podnoszone w treści apelacji, a zatem nie mogły stanowić przedmiotu rozważań Sądu odwoławczego.

Należy również wskazać, że zarzut obrazy prawa materialnego, polegającej na niezastosowaniu przepisu art. 283 k.k., byłby zasadny jedynie wtedy, gdyby sąd poczynił ustalenia wskazujące na niewielki stopień społecznej szkodliwości czynu (zob. postanowienie SN z 3 września 2020 r., V KK 282/19; postanowienie SN z 22 września 2016 r., v KK 209/16), a tego w realiach niniejszej sprawy stwierdzić nie sposób. Chociaż Sąd meriti nie nawiązał wprost do kwestii uznania przypisanych skazanemu czynu jako wypadku mniejszej wagi, to wskazał na szereg okoliczności, które sprzeciwiały się zastosowaniu art. 283 k.k. Należą do nich przede wszystkim takie elementy jak: sposób i motyw działania oskarżonego, popełnienie czynu na szkodę osoby starszej, schorowanej, niepełnosprawnej, która z racji wieku i stanu zdrowia nie mogła się skutecznie obronić, działanie z niskich pobudek, w celu uzyskania w łatwy sposób korzyści majątkowej. Sąd wskazał także na dokonanie kradzieży wobec osoby biednej, bezdomnej, która w wyniku przedmiotowego czynu utraciła w zasadzie wszystko co posiadała, co zasługuje na szczególne potępienie. Dodatkowo pokrzywdzony doznał obrażeń ciała, a oskarżony działał wspólnie i w porozumieniu z innymi osobami, był uprzednio karany i jest on osobą głęboko zdemoralizowaną.

Nie można także zgodzić się ze skarżącym w kwestii zaistnienia uchybienia w postaci naruszenia prawa procesowego w postaci art. 399 k.p.k. poprzez zaakceptowanie przez Sąd błędnej kwalifikacji prawnej. Uchybienie to jest zresztą powiązane z zarzutem wskazanym we wcześniejszych rozważaniach. Skoro Sąd I instancji nie zmienił kwalifikacji prawnej czynu i nie uzupełnił jej o przepis art. 283 k.k., to nie mógł naruszyć art. 399 k.p.k., gdyż do naruszenia zawartej w tym przepisie normy doszłoby wtedy, gdyby sąd dokonał zmiany w kwalifikacji prawnej czynu, ale nie uprzedził o takim postąpieniu stron. Ewentualna zmiana opisu czynu w czynie przypisanym w porównaniu z treścią czynu zarzucanego, o ile nie wiąże się z koniecznością dokonania zmiany w kwalifikacji prawnej czynu, nie pociąga za sobą obowiązku postąpienia zgodnie z treścią art. 399 § 1 k.p.k. Przy czym skarżący wskazał tylko ogólnikowo naruszenie art. 399 k.p.k., bez wskazania konkretnego paragrafu.

Z powyższych względów, nie dopatrując się w przedmiotowej sprawie zaistnienia którejkolwiek z wymienionych w treści art. 439 k.p.k. bezwzględnej przyczyny odwoławczej ani innej przywołanej w kasacji rażącej obrazy prawa mogącej mieć istotny wpływ na treść orzeczenia Sądu II instancji, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 535 § 3 k.p.k., zdecydował o oddaleniu kasacji obrońcy skazanego, jako oczywiście bezzasadnej.

Sytuacja materialna S. S. przemawiała za zwolnieniem go, na podstawie art. 624 k.p.k., od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów postępowania kasacyjnego.

Mając na względzie powyższe, należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ał]